

Korporacje międzynarodowe

Wykład I Podstawowe pojęcia

Tomasz Białowas

bialowas@hektor.umcs.lublin.pl

Katedra Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej

<http://msg.umcs.lublin.pl/>

Plan wykładów

- 1) Podstawowe pojęcia
- 2) Historia korporacji międzynarodowych
- 3) Wpływ korporacji międzynarodowych na gospodarkę światową i gospodarki narodowe
- 4) Rozwój działalności firm zagranicznych w Polsce i na świecie
- 5) Rola korporacji międzynarodowych w rozwoju gospodarczym Polski i Świata

Plan wykładu I

- 1) Formy przepływu kapitału w skali międzynarodowej
- 2) Zagraniczne inwestycje bezpośrednie jako podstawowa forma ekspansji korporacji międzynarodowych
- 3) Definicje korporacji międzynarodowych

Formy przepływu kapitału w skali międzynarodowej

- Przez przepływ kapitału w szerokim znaczeniu rozumie się **wszelki odnotowywany w bilansie płatniczym ruch kapitału przez granicę.**

Podmiotami uczestniczącymi w tak rozumianym obrocie kapitałowym mogą być przedsiębiorstwa, gospodarstwa domowe, banki komercyjne, budżety różnych szczebli oraz bank centralny.

Formy przepływu kapitału w skali międzynarodowej

- Przepływ kapitału w wąskim znaczeniu to transakcje odnotowane w bilansie płatniczym, podejmowane przez podmioty gospodarcze inne niż bank centralny, kierujące się motywem zysku.

Formy transferu kapitału

- Przyjmując wreszcie za kryterium podziału formę wywożonego kapitału, możemy wyróżnić:

- lokaty na rynku walutowym,
- kredyty zagraniczne (w tym finansowe i handlowe),
- inwestycje portfelowe i
- inwestycje bezpośrednie.

Zagraniczne inwestycje bezpośrednie

- **Zagraniczne inwestycje bezpośrednie** to podejmowanie od podstaw samodzielnej działalności gospodarczej za granicą lub też przejmowanie kierownictwa już istniejącego przedsiębiorstwa.

Zagraniczne inwestycje bezpośrednie

- **Kierowanie działalnością gospodarczą za granicą** jest cechą odróżniającą inwestycje bezpośrednie od inwestycji portfelowych.
- W tych drugich podmiot wywożący kapitał co prawda także inwestuje w działalność gospodarczą, ale nie obejmuje pakietu akcji wystarczającego do jej kontrolowania.

Zagraniczne inwestycje bezpośrednie

- Inwestycje bezpośrednie są najczęściej podejmowane, szczególnie w ostatnich latach, jako **element strategii przedsiębiorstw upatrujących szans rozwoju w ekspansji na rynek Światowy.**
- Chodzi o **korporacje transnarodowe**, które posiadają udziały w firmach zlokalizowanych więcej niż w jednym kraju i kontrolują te udziały.

Motywy podejmowania ZIB

- Motywy podejmowania ZIB możemy wyjaśnić eklektyczną teorią produkcji międzynarodowej, sformułowaną przez J. Dunninga.
- Jest ona podsumowaniem większości korzyści odnoszonych przez przedsiębiorstwo dążące do umiędzynarodowienia swej produkcji przez wywóz kapitału.

Czynniki wpływające na decyzję o internacjonalizacji produkcji p-stwa

- **wielkość p-stwa**
- **pozycja monopolistyczna**
- **marka**
- **unikalna technologia**
- **potencjał badawczy**
- **zasoby kwalifikowanej siły roboczej**
- **zasoby wysoko kwalifikowanej kadry menedżerskiej**
- **↓ kosztów produkcji w wyniku zwiększenia skali produkcji**
- **↓ kosztów wskutek rozłożenia niektórych kosztów (np. marketingu) na większą produkcję**
- **uniknięcie kosztów prawnej ochrony własności (np. przy transferze technologii)**
- **możliwość manipulowania cenami w obrocie między filią a centralą (np. dla uniknięcia podatków)**
- **ceny czynników produkcji (płace i %)**
- **jakość czynników produkcji (np. kwalifikacje i wydajność siły roboczej)**
- **dostępność komunikacyjna i koszty transportu**
- **ustawodawstwo regulujące działalność obcego kapitału**
- **wielkość rynku i możliwość lokowania na nim produktu finalnego**
- **polityka handlowa prowadzona w kraju ewentualnej filii**
- **stopień podobieństwa kulturowego (język, religia)**
- **stosunek społeczeństwa do obecności obcego kapitału**

Czynniki rozwoju ZIB

- 1. Powstawanie i rozwój korporacji międzynarodowych**
- 2. Internacjonalizacja gospodarki Światowej**
- 3. Postęp techniczny**
 - nowoczesne technologie, rozwój komunikacji ułatwiają inwestowanie w innych krajach, ale mogą też działać w innym kierunku – nowe usługi finansowe ułatwiają przepływ kapitału także w innych formach: operacje walutowe (np. swapy)

Czynniki rozwoju ZIB

- 4. Podobieństwa kulturowe**
- 5. Gwarancje bezpieczeństwa prawnego (w tym prawa własności), jakie może zapewnić dany kraj**
- 6. Wielkość i potencjał rynku**
- 7. Perspektywy wzrostu gospodarczego w danym kraju**

Czynniki rozwoju ZIB

8. Dostępność i cena czynników produkcji, a także ich produktywność

- cena/koszt siły roboczej, podaź siły roboczej
- cena kapitału (stopa %) – dwojakie oddziaływanie, niższa % przyciąga kapitał w formie ZIB, ale może oznaczać jego niższą produktywność (np. przy reinwestowaniu zysków)

Czynniki rozwoju ZIB

9. Możliwość obniżenia kosztów produkcji

10. Wysokość podatków

11. Poziom i struktura cen w danym kraju (im wyższe ceny sprzedawanych przez nas produktów tym lepiej)

12. Możliwość transferu zysków zagranicę, przede wszystkim do kraju macierzystego

Czynniki rozwoju ZIB

- 13.** Poziom rozwoju infrastruktury w danym kraju
- 14.** Zagraniczna polityka ekonomiczna (handlowa) danego kraju
- 15.** Relacje kursów walutowych (deprecjacja waluty krajowej względem waluty inwestora powoduje, że można taniej nabyć majątek trwały)

Sposoby ekspansji na rynki międzynarodowe

- Możemy wyróżnić cztery podstawowe sposoby ekspansji przedsiębiorstw na rynki międzynarodowe:
- 1) produkcja odbywa się wyłącznie w kraju i przeznaczona jest w całości lub częściowo na eksport;
- 2) poprzez wertykalne zagraniczne inwestycje bezpośrednie, w których proces produkcji jest podzielony na części w celu uzyskania korzyści wynikających z różnic w cenie czynników produkcji między krajami;

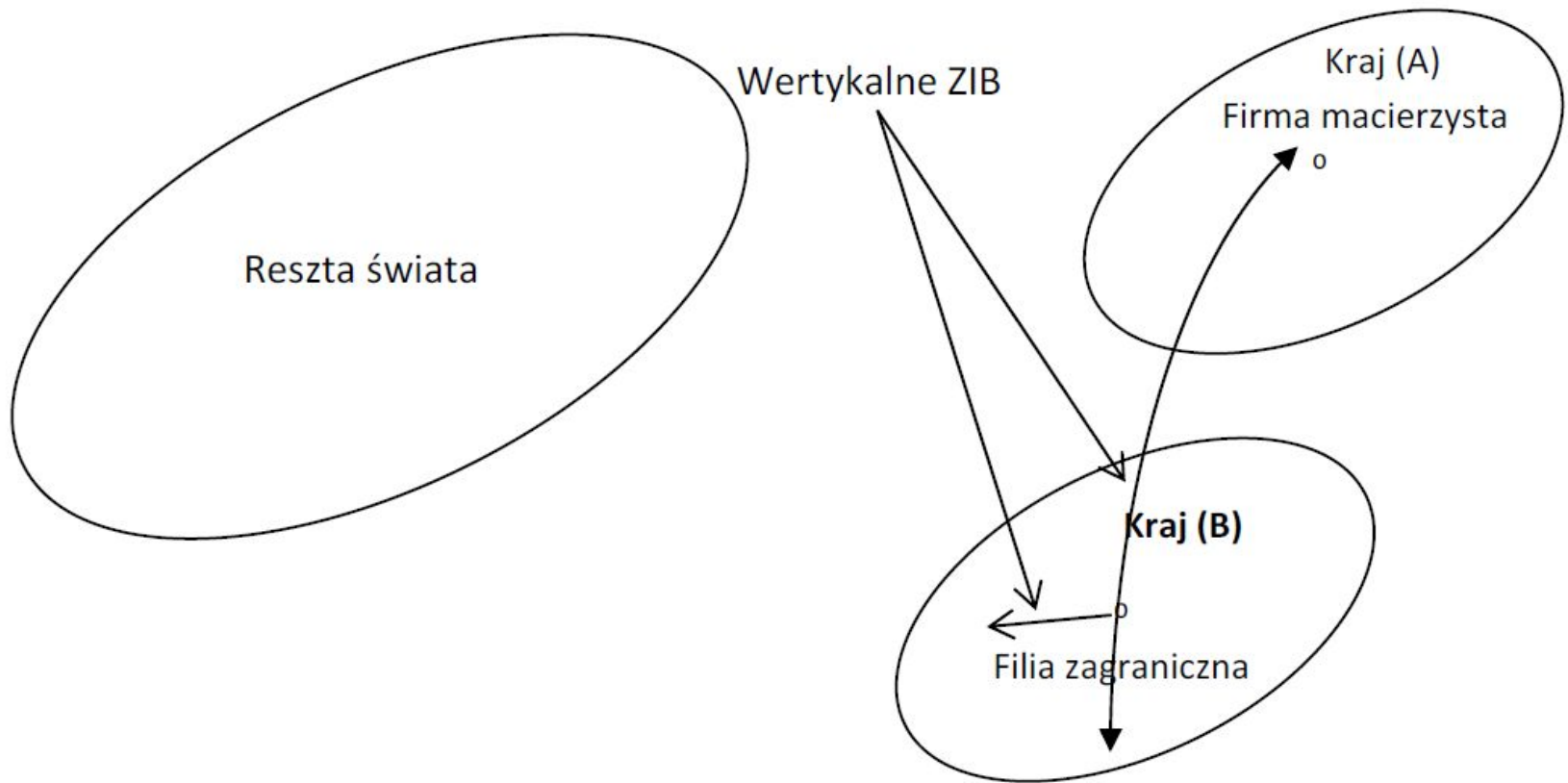
Inwestycje wertykalne

- Inwestycje wertykalne prowadzą do wzrostu rozmiarów handlu międzynarodowego poprzez rozwój wymiany między krajem macierzystym korporacji a krajem lokaty kapitału
- Produkcja odbywająca się równolegle w kilku krajach wymaga przesłania podzespołów i dóbr pośrednich między oddziałami firmy wpływając na wzrost rozmiarów handlu międzynarodowego.

Inwestycje wertykalne

- Produkcja pracochłonna lokowana jest w charakteryzujących się taną siłą roboczą krajach rozwijających się, kapitałochłonna w krajach wysoko uprzemysłowionych, a działalność badawczo rozwojowa w gospodarkach zasobnych w kapitał ludzki.

Inwestycje wertykalne

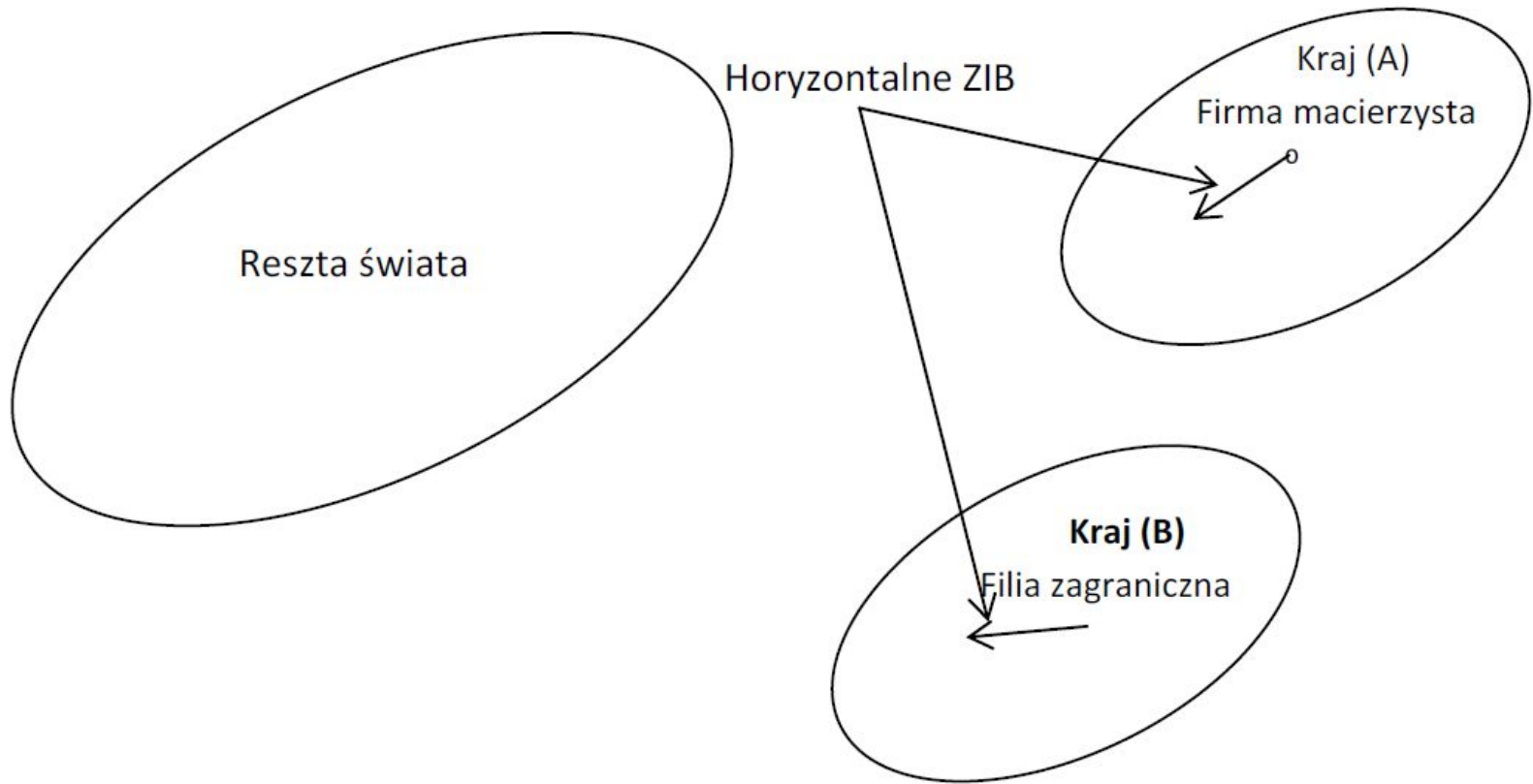
Sposoby ekspansji na rynki międzynarodowe

- 3) poprzez horyzontalne zagraniczne inwestycje bezpośrednie będące substytutem eksportu z kraju macierzystego;

Inwestycje horyzontalne

- Inwestycje horyzontalne prowadzą zazwyczaj do zmniejszenia rozmiarów handlu kraju macierzystego.
- Zastępują one eksport i zazwyczaj zmniejszają wartość wymiany między krajem inwestującym a przyjmującym kapitał.
- Odgrywają jednak dużą rolę w podniesieniu potencjału eksportowego krajów przyjmujących inwestycje

Inwestycje horyzontalne

Sposoby ekspansji na rynki międzynarodowe

- 4) poprzez tworzenie platformy eksportowej, w której produkcja z filii zagranicznych przeznaczana jest na eksport do krajów trzecich.

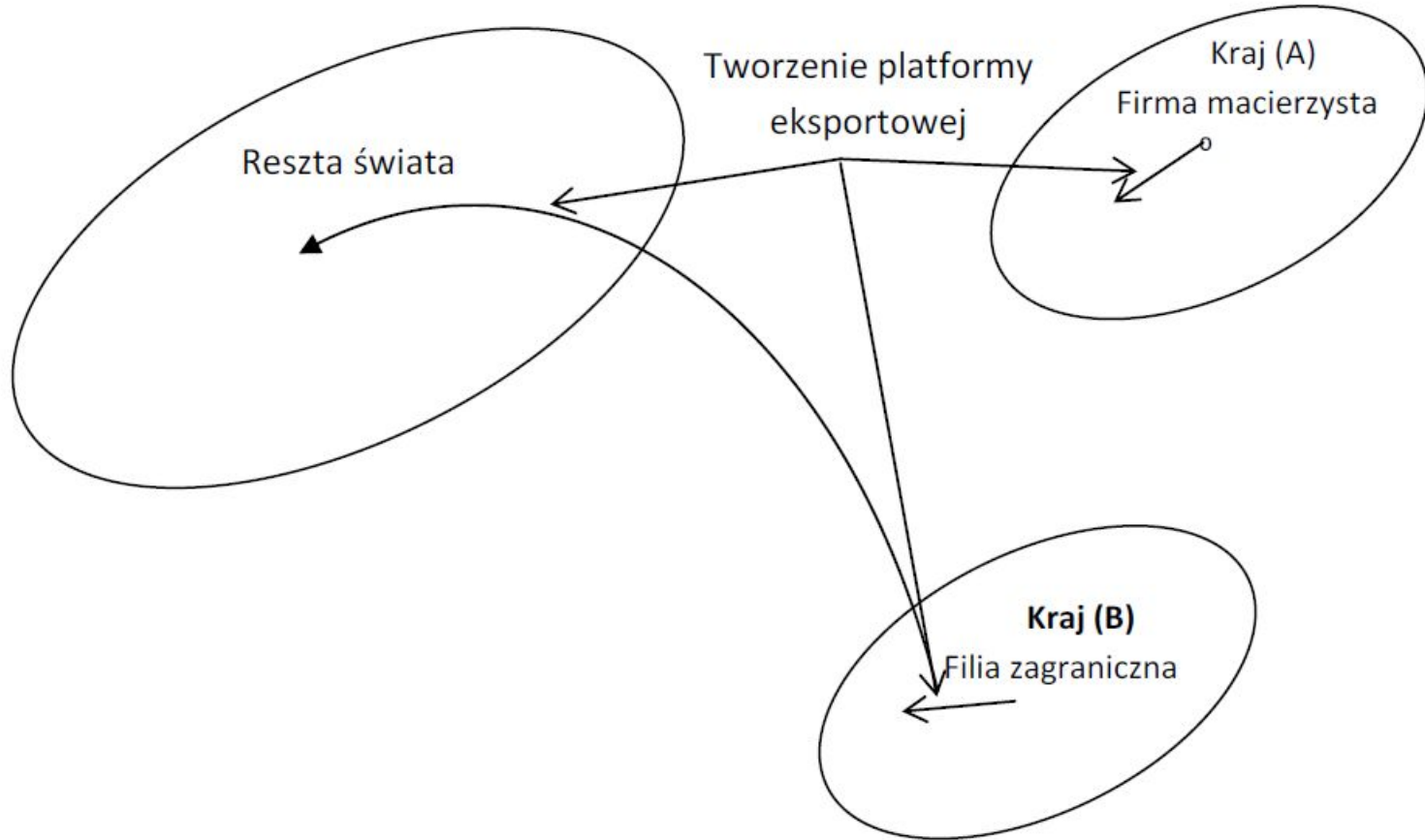
Platforma eksportowa

- Szczególnym rodzajem inwestycji horyzontalnych jest tworzenie platformy eksportowej.
- Produkcja z firmy macierzystej przenoszona jest do filii zagranicznych, z których eksportowana jest do innych krajów.
- Korporacja odnosi korzyści wynikające z obniżki kosztów produkcji i niższych kosztów transportu.

Platforma eksportowa

- Ten rodzaj inwestycji w sposób bezpośredni wpływa na wzrost rozmiarów kraju goszczącego kapitał.
- Generuje również transfery wewnątrz korporacyjne w postaci podzespołów, części, maszyn i urządzeń, technologii, usług marketingowych, biznesowych i badawczo-rozwojowych.

Platforma eksportowa

Definicje korporacji międzynarodowych

- **J.H. Dunning** definiuje korporację międzynarodową (lub transnarodową), jako przedsiębiorstwo, które angażuje się w zagraniczne inwestycje bezpośrednie (ZIB) i posiada, lub w jakiś sposób, kontroluje przedsiębiorstwa w więcej niż jednym kraju.

Definicje korporacji międzynarodowych

- **R. Caves** określają korporację międzynarodową, jako przedsiębiorstwo, które kontroluje i zarządza firmami produkcyjnymi – zakładami – zlokalizowanymi co najmniej w dwóch krajach

Definicje korporacji międzynarodowych

- **J. Markusen** w swojej definicji akcent kładzie na działalność inwestycyjną. Korporację międzynarodową określa, jako firmę która angażuje się w zagraniczne inwestycje bezpośrednie rozumiane jako inwestycje, w których firma przejmuje kontrolę nad inną firmą zagraniczną lub tworzy oddział obcym kraju